

ΠΗΝΕΛΟΠΗ GANDHI

Ταυτότητα

Η μακραίωνη και άφθαρτη στο χρόνο κληρονομιά της Υφαντικής τέχνης, της μοναδικής και αρχαιότερας πασών χειροτεχνίας, έχει παίξει σημαντικό ρόλο στην λαϊκή τέχνη της Κρήτης.

Τα τελευταία σαράντα χρόνια, το νήμα της Υφαντικής κινδυνεύει να χαθεί. Την άκρη αυτού του νήματος, θέλουμε να πάρουμε στα χέρια μας με την Αποστολή Πηνελόπη Gandhi και να περπατήσουμε τους δρόμους του νήματος-νοήματος, που δίδει το *απείρως εκτατό*. Τον δρόμο που οδηγεί, στο *αίσθημα γαλήνιας βεβαιότητας*, όπως συχνά ακούγεται στον τόπο μας, την Κρήτη.

Η Αποστολή Πηνελόπη Gandhi, η *Ιερή Τέχνη της Υφαντικής στην Κρήτη σήμερα*, αποτελεί μία ακόμη καινοτόμα, μη κερδοσκοπική πράξη, του **Πανεπιστημίου των Ορέων**, το οποίο ιδρύθηκε με σκοπό να επιτύχει και το επέτυχε, ένα δυναμικό άνοιγμα της Ακαδημαϊκής Κοινότητας προς την κοινωνία.

Ουσιαστικά, η αποστολή αυτή, επιχειρεί να ρίξει τις γέφυρες που συνδέουν το χθες με το σήμερα και να αποδείξει πως ο πολιτισμός επιζεί στην κρητική ψυχή και τροφοδοτεί τη ζωντανή αισθητική της Κρήτης. Αποτελεί μια ανάγκη όλων μας, μέσα από την κληρονομιά, που δημιούργησαν για τη χαρά και τον πόνο, στα μικρά χωριά της Κρήτης, άνθρωποι που είχαν *την αίσθηση του ανήκειν*, άνθρωποι της αγνής λαϊκής ευσέβειας. Να βρούμε τον ιερό μας ρόλο, να διασώσουμε τον εαυτό μας από τον κίνδυνο να γίνουμε ανούσιοι, άχρωμοι και οργισμένοι.

Το όνομα Πηνελόπη Gandhi

Από τα Ομηρικά έπη, η *Πηνελόπη* υφαίνει το μέλλον...

Ο *Mohanda Gandhi*, ως μία ιδανική έκφραση της μη βίας, προέβαλλε την ιδέα της οικιακής παραγωγής και χειροτεχνικής κατασκευής των υφαντών. Έτσι, πίστευε ότι εκφραζόταν η αγάπη στις ανθρώπινες κινήσεις, η αποφυγή της βίας, η πίστη στην πατρίδα, η κατάργηση της ανθρώπινης εκμετάλλευσης. Να επιστρέψουμε στα παραδοτέα των προγόνων μας, στη γη, στις τέχνες και στις τεχνικές μας. Η μόνη αληθινή περιουσία μας και ο μόνος τρόπος, για να μην μας κατακτούν, κατά συνέπεια να μην ελέγχουν το νου, την καρδιά και το σώμα μας.

Ο υπαινιγμός είναι σαφής.

Αποστολή

Η Πηνελόπη Gandhi, μπορεί να αποτελέσει μια λαμπρή αρχή, για την ανάδειξη και επιστροφή στις τέχνες των χεριών και της ψυχής, συνεχίζοντας την από αιώνων παράδοση, το χειροποίητο να διευρύνει την ειλικρίνεια του σύμπαντος!

Η υφαντική τέχνη ενώνει το αληθινό με το συμβολικό. Η Αριάδνη κρατούσε το νήμα-νόημα του πολιτισμού της Κρήτης στα χέρια της... Η Λυσιστράτη έλεγε, ότι θα οργανώσει την πολιτική ζωή όπως οργανώνει το αργαστήρι της, θα καθαρίσει και θα ξεμπλέξει τα νήματα, θα μαζέψει όσα είναι σκορπισμένα, θα τους βάλει όλους σε σειρά και θα υφάνει και μια κάπα, για τον Δήμο...

Το Κέντρο Έρευνας της Ελληνικής Λαογραφίας της Ακαδημίας Αθηνών, με την κ.Αικ.Καμηλάκη και την κ.Λουίζα Καραπιδάκη, το Πανεπιστήμιο Κρήτης με τους καθηγητές κ. Πέλλα Καλογιαννάκη, κ.Κωνσταντίνο Καρρά, κ.Δημήτρη Καραγιώργο, κ.Νικόλαο Σταμπολίδη και κ.Ιριδα Τζαχίλη, το Λύκειο Ελληνίδων Χανίων, το Ευρωπαϊκό Σχολείο, το Πανεπιστήμιο των Ορέων και άλλοι φορείς παιδείας και πολιτισμού, αρχίζουν από την Κρήτη και πιστεύουν πως θα μπορέσουν να υλοποιήσουν την Αποστολή Πηνελόπη Gandhi και στον υπόλοιπο κόσμο.

Η έμπνευση μας

Έμπνευση και οδηγία για εμένα και για όλη την ομάδα, υπήρξε η Φλωρεντίνη Σκουλούδη-Καλούτση, η οποία περί το 1910 στην μητρόπολη της Κρήτης τα Χανιά, βυθίζει την έμπνευση της στις ρίζες του πανάρχαιου κρητικού πολιτισμού και έκαμε ολική επαναφορά του αργαστηριού.

Μεγάλη έμπνευση μας έδωσε επίσης, η συχνή επαφή μας, με τους ανθρώπους των ορεινών και απομακρυσμένων περιοχών της Κρήτης και των γύρω νησιών, μέσα από τις δράσεις του Πανεπιστημίου των Ορέων. Άνθρωποι, οι οποίοι εκπροσωπούν με τρόπο γνήσιο τον πολιτισμό του νησιού και παράλληλα συντηρούν, διαδίδουν και μιλούν για τη τέχνη του Αργαλειού και των Υφαντών.

Στο ξεκίνημα μας, η συμμετοχή και η ανταπόκριση των γυναικών, ήταν συγκρατημένη στη συνέχεια όμως, τον τελευταίο χρόνο ιδιαίτερα, άλλαξε πολύ η διάθεσή τους, ίσως να βοηθούν και οι καιροί οι δύσκολοι που περνούμε σε πολλαπλά επίπεδα...

Πολύ πριν έλθουν αυτές οι δύσκολες μέρες, από το Πανεπιστήμιο των Ορέων, είχε τεθεί και συζητηθεί δημόσια, αρκετές φορές, το θέμα της ανάγκης επιστροφής στις τέχνες των χεριών, την δημιουργία σχολών Υφαντικής και των άλλων λαϊκών τεχνών, που χάνονται μέρα με τη μέρα.

Η καλπάζουσα δυστυχία του καιρού μας, πρέπει να μας οδηγήσει στην ειρήνη, στην ομόνοια, μέσα από τις δυνάμεις που οι ίδιοι διαθέτουμε. Η σύνδεση της τέχνης της Υφαντικής ως τρόπου ζωής με κάποιας μορφής πολιτική στάση ήταν γνωστή από την αρχαιότητα. Η ύφανση ως ομόνοια και ως αντίσταση, έχει μακρά ιστορία. Η ισότητα και η δικαιοσύνη μπορεί να έλθουν δίχως βία, μέσα από την άσκηση του σώματος, του νου, των χεριών.

Οι στόχοι

Η Πηνελόπη Gandhi, είναι ένα κοινωνικό συλλογικό αφήγημα, με το μίτο να ενώνει το παρελθόν με το μέλλον. Αγωνίζεται με τον Έλληνα νου της, που την μπόλιασε η ζωή με όλη της τη δύναμη, για να αξιώσει δόξα και τιμή, στα αιωνίως ακατάλυτα...

- Στόχος πρώτος και κύριος, είναι να ξεφύγουμε από τη μίμηση και τον πιθηκισμό του Α-νοήτου, που παράγει πλήξη και τραυματίζει την ψυχή. Να κρατηθούμε μακριά από την κρατούσα λογική του πλεονάσματος *μηδέν*, που συνηθίσαμε.
- Στόχος δεύτερος, είναι η τοποθέτηση-στήσιμο και λειτουργία 100 αργαστηριών, σε σπίτια νέων γυναικών της Κρήτης, που θα διδαχθούν την τέχνη της υφαντικής από τις λαϊκές υφάντριες, που είναι υπερήλικες πλέον...
- Στόχος τρίτος, είναι η δημιουργία Καινοτόμων διδακτικών παρεμβάσεων στα σχολεία της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης της Κρήτης. Από αυτή τη σχολική χρονιά σε πρώτο στάδιο, θα υλοποιηθούν σε συνεργασία με καθηγητές από το τμήμα **Παιδαγωγικών του Πανεπιστημίου Κρήτης**, το **Κέντρο Ερεύνης της Ελληνικής Λαογραφίας της Ακαδημίας Αθηνών**, το **Ευρωπαϊκό σχολείο**, το **Υπουργείο Παιδείας** και το **Πανεπιστήμιο των Ορέων**.
- Στόχος τέταρτος, που ήδη υλοποιείται από το 2008 και αφορά στην οργάνωση και υλοποίηση διαφόρων δράσεων, επί τόπου επισκέψεων, συζητήσεων και ανταλλαγή γνώσεων, καταγραφών και βιντεοσκοπήσεων των συναντήσεων με τις υφάντριες, καθώς και των διηγήσεων και των έργων που διατηρούνται ακόμη στις κασέλες των σπιτιών.

Οργανώνει παράλληλα, εκδηλώσεις και κεντρικές Εκθέσεις-Διαδράσεις. Επιμελείται δε, την κυκλοφορία και έκδοση του πολύτιμου και αδημοσίετου υλικού που συλλέγεται, από την ομάδα της Πηνελόπη Gandhi, τα τελευταία χρόνια.

- Στόχος πέμπτος, είναι η ευαισθητοποίηση των ανθρώπων, των πόλεων και της υπαίθρου και η ανάπτυξη οικονομιών μικρής κλίμακας, μέσω μιας προσωπικής ενασχόλησης και παραγωγής μεγάλης αξίας.

Γνωρίζουμε ότι, ο πανικός και η καταστροφολογία δεν ωφελούν κανέναν. Όλοι έχουμε ανάγκη από ενθάρρυνση και διψούμε για ανάταση, μόνη ελπίδα να ξαναγεννηθεί η προ πολλού καταποντισμένη δικαιοσύνη.

Η Ομάδα μας

Η ομάδα της Αποστολής, υποστηρίζεται από προσωπικότητες που προέρχονται από διάφορους χώρους της Επιστήμης και της Τέχνης διεθνώς, με επικεφαλής την κυρία Ελένη Γλύκατζη-Αρβελέρ. Καθηγητές από το Πανεπιστήμιο Κρήτης, από Πανεπιστήμια του εξωτερικού, το Κέντρο Ερεύνης της Ελληνικής Λαογραφίας της Ακαδημίας Αθηνών, το Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης, το Λύκειο Ελληνίδων Χανίων, το Ευρωπαϊκό Σχολείο.

Υφάντριες και υφαντές της Κρήτης, εκπαιδευτικοί, ιατροί, άνθρωποι που με ευσέβεια, συντήρησαν στο εικονοστάσι τους τις φυτικές βαφές και τα φυσικά νήματα.

Συμμετέχουν επίσης, σημαντικές προσωπικότητες με μεγάλο κοινωνικό έργο, από την Ινδία, την Περσία και την Παλαιστίνη.

Την έμπνευση και τον συντονισμό της Πηνελόπη Gandhi, έχει η κυρία Βαρβάρα Τερζάκη.

Θεωρούμε πως, τίποτα δεν έχει επηρεάσει τόσο πολύ την ψυχή του ανθρώπου, όσο η απώλεια της σιωπής και της αυτοσυγκέντρωσης, κάτι που ήταν δεδομένο ακόμα και πριν από λίγα χρόνια. Η ζωντανή παράδοση, το αργό ξεδίπλωμα του χρόνου, έχουν αξία, έχουν δύναμη και λειτουργούν τη ψυχή σε άλλα επίπεδα. Άλλωστε, *Ουδέποτε νοεί η ψυχή άνευ φαντάσματος.*

Χρονοδιάγραμμα

Η Αποστολή Πηνελόπη Gandhi, παρουσιάζει την πρώτη δράση της, με Έκθεση-Διάδραση, η οποία θα πραγματοποιηθεί στην Βασιλική του Αγίου Μάρκου, από την 1 έως τις 17 Νοεμβρίου 2012, στο Ηράκλειο (στο υπέρλαμπρο Βενετικό μνημείο του 1200 μ.Χ), με τέσσερα παλαιά αργαστήρια, που θα υφαίνουν τέσσερα νήματα, βαμβάκι, μετάξι, μαλλί και λινάρι.

Φυσικά νήματα και φυτικές βαφές, θα χρησιμοποιήσουν οι τέσσερις λαϊκές υφάντριες, μαζί με κοινωνικούς επιστήμονες, παιδαγωγούς, αρχαιολόγους και επιστήμονες άλλων γνωστικών αντικειμένων, όπου θα διδάξουν στα παιδιά των σχολείων της Κρήτης, αλλά και στους επισκέπτες, την αρχέγονη και ιερή τέχνη της υφαντικής.

Θα διδάξουν και θα πουν για τον χρόνο που δεν είναι χρήμα, δεν μετριέται με εργατοώρες.

Αλλά είναι συθέμελα η ύπαρξής τους, η σκέψη, η μοίρα και το μοιρολόι, το τραγούδι μαζί με την δόξα και την δοξασία.

Οργανώνει επίσης, ομιλίες, μικρές σπουδές, υπό την καθοδήγηση και σκέπη της μεγάλης Ελληνίδος κ. Ελένης Γλύκατζη-Αρβελέρ και σε συνεργασία με ξεχωριστές γυναικείες προσωπικότητες, οι οποίες θα έλθουν για την Αποστολή από την Ινδία, την Περσία, την Παλαιστίνη, θα συνομιλήσουν με τις ντόπιες υφάντριες και τα παιδιά, παρουσιάζοντας τα κοινά μοτίβο, ξόμπλια και πλουμιά, που έχουν οι πατρίδες τους και η Κρήτη.

Ευτυχώς, γιατί όλα αυτά δεν ελέγχονται από την... Τρόικα, δεν ερμηνεύονται με standards ευρωπαϊκά, δεν υποβαθμίζονται από κανένα οίκο ...αξιολόγησης.

Οικονομικοί Πόροι

Μέχρι σήμερα, όλοι εμείς που μετέχουμε στην ομάδα της Πηνελόπης Gandhi, προσπαθούμε εκ των ενόντων, εθελοντικά, αφιλοκερδώς και με δικά μας χρήματα. Δεν έχουμε άλλο οικονομικό πόρο. Ίσως αυτό να είναι και το συγκριτικό μας πλεονέκτημα.

Ελπίζουμε να εμπνευστούν κάποιοι άνθρωποι, από την έμπνευση και τον αγώνα μας και να υποστηρίξουν την Ιερή αυτή Αποστολή της Πηνελόπης Gandhi, που διασώζει και προβάλλει τις εθνικές μας ρίζες.

Το όνειρό μας

Το τελικό αποτέλεσμα είναι να δούμε την Κρήτη να υφαίνει και να ξυφαίνει στο γύρισμα του χρόνου, μαζί με την υπόλοιπη Ελλάδα και να είναι πιο σίγουρη γι' αυτό που έκανε πάντοτε και τη διαφορά της. Αυτό είναι η φιλοδοξία μας, η ελπίδα μας, το όνειρό μας...

Ίσως και η υπερβολή της, μια που δεν βολεύτηκε ποτέ και δεν αρκέστηκε η Κρήτη...

Πηνελόπη Gandhi

Ανοικτή εθελοντική προσπάθεια

Το Πανεπιστήμιο των Ορέων και η Πηνελόπη Gandhi, είναι ανοιχτή σε όλους όσους επιθυμούν, εντός και εκτός συνόρων, να προσφέρουν εθελοντικά και αλληλέγγυα τις υπηρεσίες και τις γνώσεις τους.
www.panoreon.gr

